

บทที่ 3

ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น

ความเป็นมา

ความเป็นมาของความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น มีรายละเอียด ดังนี้ (กระทรวงการต่างประเทศ, สำนักเจรจาเขตการค้าเสรีไทย-ญี่ปุ่น, 2548)

ภูมิหลัง

เมื่อวันที่ 18-21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 ในระหว่างการเยือนญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้เสนอต่อนายจุนอิจิโร โคอิชิมิ นายกรัฐมนตรี-ญี่ปุ่นให้มีการจัดทำความร่วมมือหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิด (Closer Economic Partnership--CEP) ไทย-ญี่ปุ่น ซึ่งรวมเรื่องการจัดทำเขตการค้าเสรีด้วย และต่อมาเมื่อวันที่ 11-12 มกราคม พ.ศ. 2545 นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ได้เยือนไทยอย่างเป็นทางการ และเสนอต่อไทยให้จัดทำความร่วมมือหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ครอบคลุมไทย-ญี่ปุ่น (comprehensive economic partnership)

ในการหารือระหว่างการเข้าร่วมการประชุม Boao Forum for Asia ที่มณฑลไหหลำของจีน เมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2545 นายกรัฐมนตรีกับนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ได้แสดงความเห็นชอบให้จัดตั้งคณะทำงานร่วมเพื่อศึกษาการเป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น (CEP ซึ่งนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นหมายถึง Comprehensive Economic Partnership) เพื่อผลักดันความร่วมมือที่ครอบคลุมรอบด้าน ทั้งด้านการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนการจัดทำความตกลงการค้าเสรี โดยขอให้ยึดรูปแบบความตกลงเพื่อหุ้นส่วนเศรษฐกิจยุคใหม่ญี่ปุ่น-สิงคโปร์ (Japan-Singapore for a New-age Economic Partnership Agreement--JSEPA) เป็นตัวอย่างและอาจพิจารณาสาขาที่เป็นปัญหาน้อยที่สุดก่อน

การประชุมคณะทำงาน JTEP ไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Economic Partnership Working Group)

ระหว่างกันยายน พ.ศ. 2545 - พฤษภาคม พ.ศ. 2546 ไทยและญี่ปุ่นได้ผลัดกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะทำงาน JTEP ไทย-ญี่ปุ่น 5 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 ที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 19-20 กันยายน พ.ศ. 2545 ครั้งที่ 2 ที่กรุงโตเกียว เมื่อ 21-22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ครั้งที่ 3 ที่กรุงเทพฯ เมื่อ 27-29 มกราคม พ.ศ. 2546 ครั้งที่ 4 ที่กรุงโตเกียว เมื่อ 19-21 มีนาคม พ.ศ. 2546 และครั้งที่ 5 ที่กรุงเทพฯ เมื่อ 19-21 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 โดยมี นายพิศาล มาณวพัฒน์ อธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยและเป็นประธานร่วมกับนายมะชิโอะ มียากาวา ผู้อำนวยการกองนโยบายภูมิภาค กระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น หัวหน้าคณะผู้แทนญี่ปุ่น และมีผู้แทนจากภาคเอกชนและวิชาการเข้าร่วมด้วย

ทั้งสองฝ่ายได้หารือและแลกเปลี่ยนความเห็นในการส่งเสริมความร่วมมือหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ครอบคลุมหลายสาขา รวม 21 สาขา ได้แก่ การค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน การเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดา แหล่งกำเนิดสินค้า ระเบียบพิธีการศุลกากร ความร่วมมือด้านการเกษตร ป่าไม้และประมง มาตรฐานการยอมรับร่วมกัน นโยบาย การแข่งขัน การท่องเที่ยว การส่งเสริมการค้าและการลงทุนความร่วมมือด้านการบริการ การเงิน การศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วิชากิจขนาดกลางและขนาดย่อม สิทธิทรัพย์สินทางปัญญา การค้าไร้กระดาษ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พลังงานและสิ่งแวดล้อม การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และการระงับข้อพิพาท

คณะศึกษาเฉพาะกิจเพื่อเร่งรัดการจัดทำความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (JTEPA Task Force)

เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2546 นายกรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้พบหารือที่กรุงโตเกียว และเห็นชอบให้จัดตั้งคณะศึกษาเฉพาะกิจเร่งรัดการจัดทำความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (JTEPA task force) ต่อมา เมื่อ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2546

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้พบหารือกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น ที่กรุงเทพมหานคร และให้ความเห็นชอบกับร่างขอบเขตหน้าที่ (Term of Reference--TOR) ของ JTEPA Task Force ซึ่งมีลักษณะขยายวงรวมผู้แทนภาคเอกชน นักวิชาการและกลุ่มตัวแทนผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ด้วย เพื่อหารือในประเด็นละเอียดอ่อนต่าง ๆ

ระหว่างเดือนกรกฎาคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 ไทยและญี่ปุ่นได้ผลัดกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม JTEPA Task Force รวม 3 ครั้ง คือครั้งที่ 1 ที่กรุงโตเกียว เมื่อ 22-24 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ครั้งที่ 2 ที่กรุงเทพฯ เมื่อ 24-27 สิงหาคม พ.ศ. 2546 และครั้งที่ 3 ที่จังหวัดฟูกูโอกะ เมื่อ 4-6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 โดยมีนายพิศาล มาณวพัฒน์ อธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย และเป็นประธานร่วมกับนายมะคิโอะ มียากาวา ผู้อำนวยการกองนโยบายภูมิภาค กระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น หัวหน้าคณะผู้แทนญี่ปุ่น โดยมีผู้แทนจากภาคเอกชน นักวิชาการและกลุ่มตัวแทนผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ เข้าร่วมด้วย

การประชุม Task Force ทำให้ทั้งสองฝ่ายมีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นในประเด็นอ่อนไหวต่าง ๆ และประสบผลสำเร็จในการหารือเกี่ยวกับความร่วมมือด้านการเกษตร และระหว่างสหกรณ์การเกษตรไทย-ญี่ปุ่น รวมทั้งมีความคืบหน้าได้ข้อสรุปในร่างขอบทความร่วมมือสาขาต่าง ๆ อาทิ การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นอกจากนี้ นักวิชาการญี่ปุ่นได้เสนอผลการศึกษาวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจเชิงมหภาคที่แสดงให้เห็นประโยชน์ที่จะเกิดจากการจัดทำเขตการค้าเสรีไทย-ญี่ปุ่นด้วย อย่างไรก็ตาม ทั้งสองฝ่ายยังต้องหารือกันต่อไปในประเด็นการเปิดการค้าเสรีต่าง ๆ อาทิ การเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน แหล่งกำเนิดสินค้า และมาตรฐานการยอมรับร่วมกัน นอกจากนี้ได้มีการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญของทั้งสองฝ่ายในหัวข้อต่าง ๆ เช่น การค้าบริการ สิทธิทรัพย์สินทางปัญญา การเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาและการค้าไร้กระดาษ เพื่อชี้แจงท่าทีและความต้องการของทั้งสองฝ่าย

ที่ประชุม Task Force ครั้งที่ 3 ได้ยก่างรายงานของ Task Force เกี่ยวกับแนวทางการร่วมมือในแต่ละสาขารวม 21 สาขา เพื่อเสนอให้ นายกรัฐมนตรีทั้งสองพิจารณา

ประกาศการเริ่มการเจรจาจัดทำ JTEPA อย่างเป็นทางการได้ในโอกาสที่ นายกรัฐมนตรี เยือนญี่ปุ่นเพื่อเข้าร่วมการประชุม ASEAN-Japan Commemorative Summit ในวันที่ 11-12 ธันวาคม พ.ศ. 2546

เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2546 นายกรัฐมนตรีไทยและนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้พบหารือทวิภาคีและเห็นชอบให้เริ่มการเจรจาอย่างเป็นทางการเพื่อจัดทำความตกลง JTEPA ให้มีเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับญี่ปุ่น และเริ่มการประชุมเจรจาครั้งแรกที่ประเทศไทยในต้นปี พ.ศ. 2547

การเจรจาความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น อย่างเป็นทางการ

ทั้งสองฝ่ายเจรจากันอย่างเป็นทางการ รวม 9 รอบ คือ รอบที่ 1 ที่กรุงเทพฯ เมื่อ 16-17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ครั้งที่ 2 ที่กรุงโตเกียว เมื่อ 7-10 เมษายน พ.ศ. 2547 ครั้งที่ 3 ที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เมื่อ 16-18 มิถุนายน พ.ศ. 2547 ครั้งที่ 4 ที่กรุงโตเกียว เมื่อ 13-15 กันยายน พ.ศ. 2547 ครั้งที่ 5 ที่กรุงเทพฯ เมื่อ 7-9 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ครั้งที่ 6 ที่กรุงโตเกียว เมื่อ 28 กุมภาพันธ์-3 มีนาคม พ.ศ. 2548 ครั้งที่ 7 ที่จังหวัดนครราชสีมา เมื่อ 29 มีนาคม-1 เมษายน พ.ศ. 2548 ครั้งที่ 8 ที่กรุงโตเกียว เมื่อ 27-30 มิถุนายน พ.ศ. 2548 และครั้งที่ 9 ที่กรุงเทพฯ เมื่อ 29-30 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 โดยฝ่ายไทยมีนายพิศาล มาณวพัฒน์ รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เป็นหัวหน้าคณะเจรจา และฝ่ายญี่ปุ่นมี นายอิชิโร ฟุจิซากิ รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เป็นหัวหน้าคณะเจรจาในการเจรจาครั้งที่ 1-5 และนายมิโตจิ ยานูนาเกะ รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เป็นหัวหน้าคณะเจรจาในการเจรจาครั้งที่ 6-9

ทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุความตกลงในหลักการขององค์ประกอบสำคัญของ JTEPA หลังการประชุมระดับรัฐมนตรีที่กรุงเทพฯ ระหว่าง 31 กรกฎาคม - 1 สิงหาคม พ.ศ. 2548 ซึ่งฝ่ายไทยมีนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และนายทง พิทยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เข้าร่วม และฝ่ายญี่ปุ่นมีนายโชอิจิ นะกะกะวะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรม เข้าร่วม ต่อมา นายกรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศได้ร่วมกันประกาศการบรรลุความตกลงในหลักการดังกล่าวที่กรุงโตเกียว เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548

ในช่วงระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2548 - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 คณะเจรจาและผู้เชี่ยวชาญของทั้งสองฝ่ายได้ประชุมกันอีกรวม 7 ครั้ง เพื่อร่างความตกลงและเจรจารายละเอียดทางด้านเทคนิคที่เหลืออยู่โดยสามารถตกลงกันในประเด็นสำคัญที่เหลือได้ทั้งหมดในการพบกันครั้งสุดท้ายที่กรุงโตเกียว เมื่อ 1-3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 และเห็นพ้องที่จะดำเนินการตรวจร่างความตกลงให้เสร็จเพื่อเตรียมการสำหรับการลงนามความตกลงต่อไป นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายยังได้ตกลงที่จะหารือรายละเอียดสาระของโครงการความร่วมมือ 7 โครงการภายใต้บทความความร่วมมือด้านการส่งเสริมการค้าและการลงทุน เพื่อจัดทำเป็นเอกสารลงนามระดับรัฐมนตรีในโอกาสเดียวกับที่จะมีการลงนาม JTEPA ได้แก่ ความร่วมมือเพื่อสนับสนุนโครงการครัวไทยสู่โลก ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมเหล็ก ความร่วมมือสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมยานยนต์ ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ความร่วมมือด้านอนุรักษ์พลังงาน ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจสร้างมูลค่า และความร่วมมือหุ้นส่วนภาครัฐและภาคเอกชน

จากการที่มีการขูบสภาในประเทศไทยเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 เจ้าหน้าที่ทั้งสองฝ่ายจึงมีเวลาเพิ่มเติมในการเก็บรายละเอียดอีกรอบหนึ่ง ดังนั้น คณะทำงานของทั้งสองฝ่ายจึงได้ประชุมกันอีกครั้งเมื่อ 22-23 มิถุนายน พ.ศ. 2549 ที่กรุงเทพฯ เพื่อสรุปถ้อยคำในร่างความตกลงฯ และสาระของร่างแถลงการณ์ทางการเมืองทั้งในระดับนายกรัฐมนตรีและระดับรัฐมนตรี รวมทั้งสิ้น 3 ฉบับ ตลอดจนร่างเอกสารทำงานสำหรับความร่วมมือ 7 โครงการ โดยสามารถตกลงกันได้ทั้งหมด จึงถือว่าการเจรจา JTEPA จบบริบูรณ์พร้อมสำหรับการลงนามซึ่งรัฐบาลของทั้งสองฝ่าย ได้มีการลงนามโดย อดีต นายกรัฐมนตรี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ กับ อดีต นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นนายชินโซ อะเบะ เมื่อ 3 เมษายน พ.ศ. 2550 และ JTEPA มีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 หลังจากทั้งสองฝ่ายแลกเปลี่ยนหนังสือทางการทูตแจ้งความพร้อมซึ่งกันและกันเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2550 (เป็นไปตามข้อ 172 ของ JTEPA) ซึ่งเวลาผ่านไปประมาณ 4 ปี นับจากวันที่ประกาศเริ่มการเจรจาอย่างเป็นทางการในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2546 (กระทรวงการต่างประเทศ, สำนักเจรจาเขตการค้าเสรีไทย-ญี่ปุ่น, 2548)

สาระสำคัญของความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น

สาระสำคัญของความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น มีรายละเอียด ดังนี้ (กระทรวงการต่างประเทศ, สำนักเจรจาเขตการค้าเสรีไทย-ญี่ปุ่น, 2548; กระทรวงอุตสาหกรรม, สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2551, 2553)

การลดภาษีศุลกากร

ในภาพรวม สินค้าที่ไทยและญี่ปุ่นนำมาลดหรือยกเลิกภาษีหรือกำหนดโควตาพิเศษภายใต้ความตกลง JTEPA คิดเป็นกว่าร้อยละ 90 ของรายการสินค้าทั้งหมดที่มีการค้าระหว่างกัน หรือกว่าร้อยละ 95 ของมูลค่านำเข้าจากอีกประเทศหนึ่งตามข้อมูลปี พ.ศ. 2548

สินค้านำมาลดหรือยกเลิกภาษีศุลกากรของญี่ปุ่นตามความตกลง JTEPA สามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ (กระทรวงการต่างประเทศ, 2548)

1. สินค้าที่ยกเลิกหรือลดภาษีทันทีหรือทยอยลดภาษี ตัวอย่างเช่น สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ให้ยกเลิกภาษีทันที (อัตราภาษี MFN (Most Favored Nation) ประมาณร้อยละ 2.7-13.4) สินค้ารองเท้าและเครื่องหนัง ตกลงให้ยกเลิกภาษีภายใน 7-10 ปี (อัตราภาษี MFN ประมาณร้อยละ 2.7-30) สินค้าปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์พลาสติก ตกลงยกเลิกทันทีหรือยกเลิกใน 5 ปีขึ้นอยู่กับสินค้า (อัตราภาษี MFN ประมาณร้อยละ 2.5-21.3) เป็นต้น
2. สินค้าที่กำหนดโควตาพิเศษ เช่น แป้งมันสำปะหลังดัดแปลง กำหนดโควตาปลอดภาษี 2 แสนตัน ถั่วฝักยาว กำหนดโควตาปลอดภาษี 4,000 ตันในปีแรกและทยอยเพิ่มจนเป็น 8,000 ตันในปีที่ 5 เนื้อหมูและแฮมแปรรูป กำหนดโควตา 1,200 ตัน โดยกำหนดภาษีในโควตาเท่ากับร้อยละ 16 (อัตราภาษี MFN เท่ากับร้อยละ 20) เป็นต้น
3. สินค้าที่จะนำมาเจรจาใหม่ใน 5 ปี หรือเร็วกว่านั้นเมื่อมีการตกลงกันได้ เช่น น้ำตาลทรายดิบ สับปะรดกระป๋อง แป้งมันสำปะหลังดิบ เป็นต้น

4. สินค้าที่ญี่ปุ่นยกออกจากการเจรจา เช่น ข้าวและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากข้าว นม และผลิตภัณฑ์ สินค้าที่มีส่วนผสมของแป้งและน้ำตาลในอัตราส่วนที่สูง สินค้าที่จำหน่าย โดยรัฐบาล เช่น ข้าว ข้าวสาลี และข้าวบาร์เลย์ อย่างไรก็ตาม ในความตกลงระบุว่าหาก ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องต้องกันก็สามารถนำมาเจรจาใหม่ได้ในเวลา 10 ปี หรือเร็วกว่านั้น เมื่อมีการตกลงกันได้

ในส่วนของประเทศไทย สามารถแบ่งกลุ่มสินค้าตามความตกลง JTEPA ได้เป็น 4 กลุ่ม เช่นกัน คือ (กระทรวงการต่างประเทศ, สำนักเจรจาเขตการค้าเสรีไทย-ญี่ปุ่น, 2548)

1. สินค้าที่ขกเลิกหรือลดภาษีทันทีหรือทยอยลดภาษี ตัวอย่างเช่น ยานยนต์ขนาด เกิน 3,000 ซีซีขึ้นไป ลดภาษีลงร้อยละ 5 ต่อปี จากอัตราปัจจุบันร้อยละ 80 เป็นร้อยละ 75 ในปีแรกและทยอยลดจนเป็นร้อยละ 60 ในปีที่ 4 แล้วคงอัตรารภาษีไว้จนกว่าจะมีการเจรจากันใหม่ สินค้าเหล็กอื่น ๆ และผลิตภัณฑ์เหล็ก มีทั้งการยกเลิกภาษีทันที การคงภาษีไว้ 6 ปีแล้วยกเลิกในปีที่ 7 และการคงภาษีไว้ 8 ปี แล้วเริ่มลดภาษีในปีที่ 9 และยกเลิกในปีที่ 10 ซึ่งขึ้นอยู่กับรายสินค้า เป็นต้น

2. สินค้าที่กำหนดโควตาพิเศษ ตัวอย่างเช่น กำหนดโควตาปลอดภาษีกับสินค้า เหล็ก ได้แก่

2.1 เหล็กรีดร้อนกึ่งกรดเคลือบน้ำมัน ให้โควตา 440,000 ตันในปีแรก

2.2 เหล็กรีดร้อนหน้ากว้างสำหรับนำไปรีดเย็นต่อ (ที่มีส่วนผสมของ คาร์บอนน้อยกว่าร้อยละ 0.01) ให้โควตา 230,000 ตันในปีแรก

2.3 เหล็กรีดร้อนหน้ากว้างที่นำไปรีดเย็นต่อ (ที่มีส่วนผสมของคาร์บอน ร้อยละ 0.01-0.1) เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมยานยนต์ ให้โควตา 280,000 ตันในปีแรก

โดยไทยจะกำหนดปริมาณโควตาเหล็กสำหรับแต่ละปีตั้งปีที่ 2 เป็นต้นไป จนกว่าจะยกเลิกในปีที่ 11 โดยคำนึงถึงข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่รัฐและผู้เชี่ยวชาญด้าน เหล็กและเหล็กกล้าซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มหารืออุตสาหกรรมเหล็กกล้าญี่ปุ่น-ไทย (Japan-Thailand steel dialogue) โดยอัตรารภาษีในโควตาจะต้องเป็นร้อยละ 0 ส่วนภาษี นอกโควตาจะคงภาษีไว้ 10 ปี และยกเลิกภาษีในปีที่ 11 เป็นต้น

3. สินค้าที่จะนำมาเจรจาใหม่ในปีที่ 6 ได้แก่ สินค้ากลุ่มยานยนต์ เช่น ยานยนต์ ขนาดต่ำกว่า 3,000 ซีซี

4. สินค้าที่ไทยยกออกจากการเจรจา ได้แก่ สินค้าในกลุ่มยาสูบและไหมดิบ
(10 รายการตามรหัส HS 6 พิกัด)

กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin--RoO)

โดยหลักการแล้ว สินค้าส่งออกจะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีตามความตกลงการค้าเสรีได้ก็ต่อเมื่อสินค้าส่งออกผ่านเกณฑ์แหล่งกำเนิดสินค้าตามกฎที่กำหนดไว้ในความตกลงนั้น ๆ กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้านี้ขึ้นเพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์หรือการฉวยโอกาสใช้ประโยชน์ความตกลง จากประเทศที่ไม่ได้เป็นภาคีของความตกลงการค้าเสรี เช่น การนำเข้าจากประเทศที่สามแล้วส่งออกจากประเทศไทยไปญี่ปุ่น โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการผลิตหรือใช้วัตถุดิบภายในประเทศ เป็นต้น ดังนั้น กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าจึงตั้งขึ้นเพื่อรับประกันว่าสินค้าส่งออกได้ใช้วัตถุดิบหรือมีกระบวนการผลิตอย่างมีนัยสำคัญในประเทศผู้ส่งออกอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม หากกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าตั้งเกณฑ์ไว้เข้มงวดมากเกินไปก็มักจะเป็นอุปสรรคทางการค้า และทำให้ความตกลงการค้าเสรีที่เกิดขึ้น ไม่มีผลในการเพิ่มปริมาณการค้าระหว่างประเทศคู่ค้าได้อย่างที่ควรจะเป็น

กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าอยู่ในความตกลง JTEPA บทที่ 3 ข้อที่ 27-47 โดยกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดตามความตกลง JTEPA สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 เกณฑ์ ดังนี้ (กระทรวงการต่างประเทศ, สำนักเจรจาเขตการค้าเสรีไทย-ญี่ปุ่น, 2548)

1. การมีวัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด (wholly-obtained) โดยสินค้าต้องผลิตจากวัตถุดิบภายในประเทศผู้ส่งออกทั้งหมดจึงจะถือว่าเป็นสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิดสินค้าของประเทศผู้ส่งออก ตัวอย่างสินค้าที่ใช้กฎนี้ ได้แก่ สินค้าเกษตรต่าง ๆ เช่น สัตว์มีชีวิต ผักและผลไม้สด สินค้าที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

2. การเปลี่ยนพิกัดศุลกากร (change in tariff classification) โดยการพิจารณาการเปลี่ยนพิกัดอัตราศุลกากรของวัตถุดิบและของสินค้าที่จะส่งออกที่จะต้องต่างกันจึงจะถือว่าเป็นสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิดของประเทศผู้ส่งออก การเปลี่ยนพิกัดอัตราศุลกากรอาจพิจารณาที่ 2 พิกัด 4 พิกัด หรือ 6 พิกัด รวมทั้งอาจมีข้อยกเว้น โดยห้ามเปลี่ยนจากพิกัดสินค้าบางชนิดร่วมด้วย ตัวอย่างสินค้าที่ใช้กฎนี้ ได้แก่ สินค้าเกษตรแปรรูปและ

สินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น ขางแผ่นรมควัน ปลาหมึกแช่เย็น สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ เหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก เป็นต้น โดยในสินค้าบางรายการอาจให้ เลือกใช้กฎแบบที่ 2 หรือ 3 (การมีมูลค่าเพิ่มภายในประเทศร้อยละ 40) ก็ได้ หรืออาจจะ ให้เลือกใช้กฎแบบที่ 4 (ผ่านกระบวนการผลิตที่กำหนด) ด้วยก็ได้

3. การมีมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ (value added) โดยการพิจารณาจากกระบวนการ ผลิตสินค้าของประเทศผู้ส่งออกทำให้มูลค่าเพิ่มของสินค้าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของราคา สินค้า (ตามราคา F.O.B. (Free on Board)) ตัวอย่างสินค้าที่ใช้กฎนี้ ได้แก่ สินค้าเกษตร- แปรรูปและสินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น อาหารสุนัขและแมว เครื่องยนต์ โดยในบาง สินค้าสามารถให้เลือกใช้กฎแบบที่ 2 หรือ 3 หรือ 4 ได้ด้วย

4. เกณฑ์กระบวนการผลิต (specific process) สินค้าของผู้ส่งออกจะต้องผ่าน กระบวนการผลิตที่เฉพาะเจาะจงบางชนิดจึงจะได้แหล่งกำเนิดสินค้า ตัวอย่างสินค้าที่ใช้ กฎนี้ ได้แก่ เคมีภัณฑ์ และสิ่งทอ

ตัวอย่างกว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าสำหรับสินค้าบางรายที่น่าสนใจตามความ- ตกลง JTEPA มีดังนี้ (กระทรวงการต่างประเทศ, สำนักเจรจาเขตการค้าเสรีไทย-ญี่ปุ่น, 2548)

1. สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม สินค้าสิ่งทอใช้เกณฑ์ที่กำหนดให้สินค้าต้องผ่าน กระบวนการผลิตอย่างน้อยสองขั้นตอนในประเทศ (two-process rule) ส่วนสินค้า เครื่องนุ่งห่ม ใช้กฎที่อนุญาตให้สินค้าผ่านกระบวนการผลิตขั้นแรกในประเทศคู่ภาคีหรือ ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ก่อนจะมาผ่านการตัดเย็บในประเทศภาคีที่เป็นผู้ส่งออก (two-process rule with ASEAN accumulation) หรือหมายความว่าผู้ผลิตสามารถนำเข้าผ้า วัตถุดิบจากประเทศสมาชิกเพื่อมาตัดเย็บแล้วส่งออกได้

2. รองเท้า ใช้เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัด โดยผู้ผลิตสามารถนำเข้าหนังจากประเทศที่ ตามเพื่อมาตัดเย็บทำชิ้นส่วนและประกอบเป็นรองเท้าภายในประเทศได้

3. ปีโตรเคมี เคมีภัณฑ์ พลาสติก ใช้กฎ 3 ทางเลือก โดยผู้ผลิตสามารถเลือกใช้ เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัด หรือเกณฑ์มูลค่าเพิ่มภายในประเทศอย่างน้อยร้อยละ 40 หรือเกณฑ์ กระบวนการผลิตเฉพาะก็ได้ โดยเกณฑ์กระบวนการผลิตเฉพาะประกอบด้วย (1) ปฏิริยา-เคมี (2) การแยกไอโซเมอร์ (3) การทำให้บริสุทธิ์ และ (4) กระบวนการเทคโนโลยีทาง ชีวภาพ

4. สินค้าเกษตรและประมง

4.1 สินค้าเกษตรและประมงที่ไม่มีการแปรสภาพหรือผ่านการแปรรูปอย่างง่าย กฎกำหนดให้ต้องใช้วัตถุดิบในประเทศทั้งหมด (wholly-obtained)

4.2 สินค้าเกษตรแปรรูปและประมงแปรรูปเกือบทุกชนิด หากใช้วัตถุดิบนำเข้าจากประเทศที่สามให้ใช้เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัด ยกเว้นสินค้าอาหารสุนัขและแมว ซึ่งใช้เกณฑ์มูลค่าเพิ่มภายในประเทศอย่างน้อยร้อยละ 40

4.3 กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดของสินค้าส่งออกสำคัญบางประเภทมีลักษณะพิเศษ เช่น กฎของปลาทูน่า สลิกเปียคและ โบนิตโตแปรรูปชนิดต่าง ๆ กำหนดให้มีเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดโดย มีเงื่อนไขในกรณีใช้ปลาวัตถุดิบที่ไม่ได้แหล่งกำเนิด โดยปลาแต่ละชนิดจะต้องได้มาโดยการทำประมงในประเทศสมาชิกอาเซียน หรือได้มาโดยเรือประมงที่จดทะเบียนและแล่นภายใต้ธงของประเทศที่สมาชิกอาเซียนจากทะเลที่อยู่นอกทะเลอาณาเขตของประเทศที่ไม่ใช่คู่ภาคินั้น

4.4 สำหรับสินค้ากึ่งแปรรูป ผัก ผลไม้ ถั่วปรุงแต่ง และน้ำผลไม้บางชนิด หากใช้วัตถุดิบนำเข้าจากประเทศที่สาม วัตถุดิบต้องมีถิ่นกำเนิดจากประเทศสมาชิกอาเซียน สำหรับของผสมบางชนิดซึ่งอาจมีผลไม้เมืองหนาวเป็นส่วนผสม กฎอนุญาตให้นำเข้าวัตถุดิบจากประเทศที่สามได้

สินค้าอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรกล เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ เฟอร์นิเจอร์ ของเล่น ใช้กฎ 2 ทางเลือก โดยผู้ผลิตสามารถเลือกใช้เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดหรือเกณฑ์มูลค่าเพิ่มภายในประเทศได้

นอกจากนี้ กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในความตกลง JTEPA ยังมีบทบัญญัติต่าง ๆ ซึ่งรวมถึง หลักการต่อไปนี้

1. Accumulation ซึ่งอนุญาตให้รวมสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิดของประเทศภาคีอื่นเป็นสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิดของประเทศภาคีที่เป็นผู้ส่งออกได้ ในการพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้า

2. De Minimis ซึ่งอนุญาตให้ไม่ต้องพิจารณาการเปลี่ยนพิกัดศุลกากรของวัตถุดิบที่ไม่ได้แหล่งกำเนิดบางรายการ หากวัตถุดิบนั้นมีมูลค่า ปริมาณหรือน้ำหนักรวมไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้

3. มีการระบุกระบวนการผลิตที่ไม่ถือว่าได้แหล่งกำเนิด (non-qualifying operation)

ในด้านการบริหารจัดการ JTEPA กำหนดให้การออกหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (certification of origin) ดำเนินการโดยกระทรวงพาณิชย์ของไทย และกระทรวงเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรม (Ministry of Economy, Trade and Industry--METI) ของญี่ปุ่น หรือหน่วยงานอื่นที่จะมาแทนที่หน่วยงานทั้งสอง

มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร (Non-Tariff Measure--NTM) และมาตรการอื่น ๆ

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีอัตราภาษีศุลกากร (MFN) อยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตาม ประเทศญี่ปุ่นถือเป็นประเทศหนึ่งที่มีกฎระเบียบสำหรับสินค้านำเข้าจากต่างประเทศทั้งในด้านความปลอดภัยและมาตรฐานทางเทคนิคสำหรับสินค้าต่าง ๆ จำนวนมากจากการรวบรวมของกรมการค้าต่างประเทศ ญี่ปุ่นมีกฎระเบียบซึ่งเป็นมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร (NTM) ในสินค้าหลายประเภท ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (กระทรวงอุตสาหกรรม, สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2551)

มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and PhytoSanitary measures --SPS) ส่วนใหญ่เป็นกฎระเบียบที่ใช้กับสินค้าเกษตร โดยทั่วไป เช่น ผลไม้ ดอกไม้ ซึ่งต้องผ่านเกณฑ์ความปลอดภัยและการป้องกันโรคระบาดที่อาจปนเปื้อนมากับสินค้านอกจากนี้ยังมีกฎระเบียบด้านสุขอนามัยที่ใช้กับสินค้าอุตสาหกรรม เช่น เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มของเด็กเล่น เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร อาหารกระป๋อง ยา เครื่องสำอาง ซึ่งต้องผ่านมาตรฐานความปลอดภัยและมีใบรับรองตามกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง

มาตรการอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Technical Barriers to Trade--TBT) มีทั้งกฎระเบียบสำหรับสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม เช่น เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เฟอร์นิเจอร์ คอมพิวเตอร์ อาหารทะเลแปรรูป ข้าว ผลไม้กระป๋อง อาหารที่มีส่วนผสมของสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมเป็นต้น โดยมาตรการทางเทคนิคนี้ทั้งการกำหนดให้ติดฉลาก เช่น ฉลากส่วนผสมสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมหรือ GMOs (Genetically Modified Organisms) ฉลากระบุว่าอาหารก่อภูมิแพ้ การปิดฉลากเป็นภาษาญี่ปุ่นและ

ระบุข้อมูลต่าง ๆ ที่กฎหมายต้องการให้ครบถ้วน การได้รับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น เป็นต้น

มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม ใช้กับสินค้า 5 ประเภท ได้แก่ รองเท้าหนังเครื่องหนัง สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ถ่านไฟฉาย รถยนต์ และสัตว์น้ำบางชนิด

มาตรการอื่น ๆ เช่น สำหรับผักบางชนิดมีการควบคุมการนำเข้าหรือห้ามการนำเข้า สำหรับข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวมีการกำหนดเงื่อนไขการนำเข้า เป็นต้น

ทั้งนี้ ความตกลง JTEPA ได้กล่าวถึงมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากรไว้ในข้อที่ 21 โดยมีระบุว่า ประเทศภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องไม่นำมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากรมาใช้แก่การนำเข้าสินค้าจากภาคีอีกฝ่าย หรือการส่งออกหรือการจำหน่ายเพื่อส่งออกสินค้าไปยังภาคีอีกฝ่ายที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีของตนภายใต้ความตกลง WTO และภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องให้ความมั่นใจในความโปร่งใสของมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากรของตนและจะต้องให้ความมั่นใจในการปฏิบัติตามพันธกรณีของตนภายใต้ความตกลง WTO อย่างครบถ้วน

นอกจากนี้ ในความตกลง JTEPA ยังมีมาตรการปกป้องแบบทวิภาคี (bilateral safeguard measures) ซึ่งโดยมีหลักการว่า หากผลของการยกเลิกหรือลดภาษีภายใต้ความตกลง JTEPA ก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุตสาหกรรมภายใน ประเทศที่ได้รับผลกระทบสามารถใช้มาตรการปกป้องเพื่อป้องกันหรือแก้ไขความเสียหายและปรับตัวได้ โดยมาตรการดังกล่าว ได้แก่ การระงับการลดภาษีสินค้านี้ดังกล่าว หรือการขึ้นอัตราภาษีในระดับที่ไม่เกินอัตรา MFN ที่ใช้อยู่ในวันที่เริ่มใช้มาตรการ หรืออัตรา MFN ก่อนที่ความตกลง JTEPA จะมีผลบังคับใช้ โดยใช้อัตราที่ต่ำกว่า

การใช้มาตรการปกป้องจะกระทำได้อีกต่อเมื่อหน่วยงานของฝ่ายที่ได้รับความเสียหายได้ดำเนินการไต่สวนตามกระบวนการที่ระบุไว้ตามความตกลงว่าด้วยมาตรการปกป้องของ WTO ทั้งนี้ ข้อบทเรื่องมาตรการปกป้องของ JTEPA ได้กำหนดขั้นตอนและเงื่อนไขต่าง ๆ สำหรับการใช้มาตรการปกป้องไว้ เช่น ขั้นตอนการแจ้งเกี่ยวกับการไต่สวน การปรึกษาหารือ ระยะเวลาการใช้มาตรการปกป้อง การชดเชยการสูญเสียสิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากรที่เกิดจากการใช้มาตรการปกป้อง ตลอดจนการใช้มาตรการปกป้อง

ชั่วคราวก่อนที่กระบวนการได้สวนจะเสร็จสิ้น สำหรับกรณีที่มีความล่าช้าในการใช้มาตรการปกป้องอาจก่อให้เกิดความเสียหายที่ยากจะเยียวยา

ความร่วมมือ (Cooperations)

JTEPA วางกรอบความร่วมมือระหว่างไทย-ญี่ปุ่น 9 สาขาหลัก เช่น ความร่วมมือในด้านเกษตรป่าไม้และประมง ความร่วมมือในด้านการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ความร่วมมือในด้านวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง (Small and Medium Enterprises--SMEs) และความร่วมมือในด้านการส่งเสริมการค้าการลงทุน เป็นต้น

กรอบความร่วมมือดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น ความร่วมมือในด้านเกษตรป่าไม้และประมง ได้กำหนดความร่วมมือเรื่องความปลอดภัยด้านอาหาร (food safety) และความร่วมมือระหว่างท้องถิ่น (local-to-local linkage) ซึ่งเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอาหาร นอกจากนี้ยังมี ความร่วมมือในด้านวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างศักยภาพสำหรับ SMEs การส่งเสริมความร่วมมือทางธุรกิจ การพัฒนาตลาดการเข้าถึงแหล่งการเงิน และการแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อสนับสนุนความร่วมมือในภาคเอกชนและนโยบายการพัฒนา SMEs ของประเทศภาคีทั้งสอง

นอกจากนี้ในแถลงการณ์ร่วมของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ประเทศไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมประเทศญี่ปุ่น ได้ตกลงที่จะอำนวยความสะดวกให้ความร่วมมือระหว่างเอกชนภายใต้โครงการความร่วมมืออีก 7 สาขา ซึ่งเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับด้านอุตสาหกรรมโดยตรง 4 โครงการ ได้แก่ โครงการความร่วมมือเรื่องครัวไทยสู่โลก โครงการความร่วมมืออุตสาหกรรมเหล็กไทย-ญี่ปุ่น โครงการสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมยานยนต์ และโครงการความร่วมมือด้านสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โดยรายละเอียดของโครงการที่เกี่ยวข้องกับด้านอุตสาหกรรมโดยตรงทั้ง 4 โครงการ มีดังนี้ (กระทรวงอุตสาหกรรม, สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2551)

1. โครงการส่งเสริมการค้าและการลงทุนเพื่อ “ครัวไทยสู่โลก” (trade and investment promotion for “kitchen of the world” project) โครงการนี้จะช่วยส่งเสริมการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารของไทย ซึ่งรวมถึงวัตถุดิบ อาหารเตรียมสำเร็จ อาหารพร้อม

ปรุง และอาหารพร้อมรับประทาน โดยจะมีโครงการร่วมมือบนพื้นฐานของหุ้นส่วนระหว่างองค์การส่งเสริมการค้าต่างประเทศญี่ปุ่น (JETRO) กับสถาบันอาหารของไทย และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ด้านการส่งเสริมการสร้างผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่มสูง ได้แก่ การสนับสนุนการปรับปรุงและยกระดับมาตรฐานและคุณภาพของผลิตภัณฑ์อาหารไทยที่จะส่งออกไปยังตลาดโลก สนับสนุนการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ (อาทิ การทำหีบห่อที่ดีขึ้น การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การตรวจสอบแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์ อาหารเน้นสุขภาพ และข้อมูลสำหรับการออกแบบและนำเสนอผลิตภัณฑ์) สนับสนุนการปรับปรุงเทคโนโลยีที่ทันสมัยและความชำนาญในการบริหารให้กับอุตสาหกรรมอาหาร (อาทิ การทำหีบห่อ โลจิสติกส์ การจัดการโซ่อุปทาน การควบคุมคุณภาพ) สนับสนุนการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตแบบปลอดพิษ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพแบบปลอดสารพิษ แนะนำเทคโนโลยีเกี่ยวกับอาหารญี่ปุ่นให้แก่ผู้ผลิตอาหารไทย ส่งเสริมความร่วมมือในการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูล

การส่งเสริมการตลาดอาหารไทย ได้แก่ สร้างโอกาสในการพัฒนาช่องทางกระจายใหม่ ให้แก่ผลิตภัณฑ์อาหารไทย ซึ่งเป้าหมายของการส่งเสริมการตลาดจะรวมถึง ผู้เข้า การค้าอิเล็กทรอนิกส์ ภัตตาคาร ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ และบริการจัดเลี้ยง ส่งเสริมผลิตภัณฑ์อาหารไทยและอาหารไทยผ่านการจัดเทศกาลอาหาร โรดโชว์ และโดยวิธีอื่น ๆ

การส่งเสริมการลงทุนเกี่ยวกับอาหารไทยในญี่ปุ่น โดยการส่งเสริมการตั้งศูนย์กระจายสินค้าอาหารไทย และแฟรนไชส์ร้านอาหารไทย และร้านอาหารไทยประเภทอื่นในญี่ปุ่น

2. โครงการความร่วมมืออุตสาหกรรมเหล็กไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand steel industry cooperation programmed)

ด้านการเสริมสร้างรากฐานเทคโนโลยีให้กับอุตสาหกรรมเหล็กไทย ฝ่ายญี่ปุ่น ส่งผู้เชี่ยวชาญมายังสถาบันฝึกอบรม อาทิ สถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย เป็นประจำโดยผู้เชี่ยวชาญจะให้คำแนะนำแก่สถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย ในการพัฒนาวัสดุการเรียนการสอนที่จำเป็นสำหรับวิศวกรและช่างเทคนิคเกี่ยวกับ

ขีดความสามารถและมาตรฐานในการออกแบบและพัฒนาตลาดเหล็กสำหรับการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน การรักษาสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีการก่อสร้าง (โดยมุ่งเน้นเกี่ยวกับบ้านโครงเหล็ก โครงสร้างอาคารที่ทำจากเหล็ก (pre-engineer building) และเหล็กโครงสร้างสำเร็จรูป (pre-fabricated structure) และเครื่องจักรการเกษตร เป็นต้น โดยการสนับสนุนจากอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง หากจำเป็น

ด้านการส่งเสริมเทคโนโลยีสิ่งแวดลอมของอุตสาหกรรมเหล็กไทยให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ได้แก่ จัดสัมมนาเทคโนโลยีสิ่งแวดลอมในประเทศไทย โดยญี่ปุ่นส่งผู้ฝึกสอนที่สามารถแบ่งปันประสบการณ์ความเชี่ยวชาญมาเข้าร่วมการสัมมนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสิ่งแวดลอมในไทยที่ฝ่ายไทยจัด และจัดหลักสูตรการเรียนที่จำเป็น มีการให้คำแนะนำที่โรงงานเกี่ยวกับมาตรการสิ่งแวดลอม โดย ผู้เชี่ยวชาญจะให้คำแนะนำในโรงงานเกี่ยวกับการลดการปล่อยสารอันตราย และนำเศษเหล็กมาใช้ประโยชน์ เป็นต้น

ด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญภาคสนามที่โรงงานเหล็กไทย โดยการฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญช่างเทคนิคภาคสนามของการลงทุนร่วมไทย-ญี่ปุ่น ผ่านการให้คำแนะนำด้านเทคนิค ณ สถานที่จริง และ การฝึกอบรมที่ประเทศญี่ปุ่น ให้การสนับสนุนหลักสูตรพัฒนาทักษะ (จัดโดยฝ่ายไทย) สำหรับช่างเทคนิคท้องถิ่น โดยจัดหาวัสดุการสอนเป็นภาษาอังกฤษ และโดยการฝึกอบรมผู้ฝึกสอนไทย

ด้านสนับสนุนการศึกษาและพัฒนาทักษะสำหรับวิศวกรด้านเหล็กกล้า โดยการส่งผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยีเหล็กกล้าของบริษัทเหล็ก/มหาวิทยาลัยญี่ปุ่น ไปบรรยายที่มหาวิทยาลัยในประเทศไทย อำนวยความสะดวกแก่ความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นในการพัฒนาการทำวิจัยร่วม การฝึกอบรมและหลักสูตรการเรียนในด้านเทคโนโลยีเหล็กและเหล็กกล้า ระหว่างมหาวิทยาลัยไทยและมหาวิทยาลัยญี่ปุ่น โดยประสานงานอย่างใกล้ชิดกับอุตสาหกรรมเหล็กกล้าของทั้งสองประเทศ

นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายจะใช้ประโยชน์จากกลุ่มหารืออุตสาหกรรมเหล็กกล้าไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand steel dialogue) ซึ่งพบกันเป็นระยะ ๆ ในการหารือเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการความร่วมมืออุตสาหกรรมเหล็กไทย-ญี่ปุ่นและประเด็นอื่น ๆ ที่มีประโยชน์ร่วมกันต่อไปในอนาคตโดยจะมีการรายงานผลการหารือดังกล่าวไปยังรัฐบาลของทั้งสองประเทศ

3. โครงการสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของอุตสาหกรรมยานยนต์

(automotive human resources development institute project)

วิสัยทัศน์หลัก เพื่อสนับสนุนเป้าหมายสูงสุดที่จะทำให้นโยบาย “ดีทรอยท์แห่งเอเชีย” สำเร็จเป็นจริงในอนาคตอันใกล้ โครงการสถาบันการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านยานยนต์จะเป็นกลไกหนึ่งของหุ้นส่วนระหว่างประเทศไทยและญี่ปุ่น เพื่อรัฐบาลและภาคเอกชนของทั้งสองฝ่ายทำงานร่วมกัน ในอันที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตที่ยั่งยืนระดับโลกในสาขายานยนต์ที่พร้อมด้วยบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติ แก้ไขปัญหาเรื่องข้อจำกัดด้านแรงงานที่มีฝีมือในสาขายานยนต์ และเพิ่มพูนความสามารถของแรงงานด้านยานยนต์ เพื่อความมุ่งหมายที่จะปรับปรุงความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยานยนต์ไทยในตลาดระหว่างประเทศ

หลักการที่สำคัญ ความเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกันระหว่างรัฐบาลไทยและญี่ปุ่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ยั่งยืนผ่านการฝึกอบรมผู้ฝึกสอนไทย และพนักงานที่มีทักษะสูงอื่น ๆ ตลอดจนถ่ายโอนความรู้ความชำนาญทางวิชาการและความเชี่ยวชาญที่ก้าวหน้าจากต่างประเทศ รัฐบาลไทยและรัฐบาลญี่ปุ่น โดยประสานงานกับแต่ละอุตสาหกรรม จะจัดหาทรัพยากร รวมถึงทรัพยากรมนุษย์ การสนับสนุนทางการเงิน และการมีส่วนร่วมที่จับต้องไม่ได้ ตามการจัดสรรงบประมาณของแต่ละฝ่าย ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกัน การใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบและหลักสูตรการฝึกอบรมที่มีมาตรฐานสูงสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขายานยนต์ เพื่อพัฒนาผู้ฝึกสอนไทยที่มีความสามารถ ที่สามารถถ่ายโอนความรู้ให้แก่ผู้ร่วมงานของตนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการขยายความสามารถในการผลิตในอนาคต เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของการฝึกอบรมทักษะและทักษะด้านการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ เพื่อสนับสนุนการขยายตัวของอุตสาหกรรมยานยนต์ของประเทศไทยในอนาคต เพื่อจัดตั้งศูนย์พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจะเป็นรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลสำหรับอุตสาหกรรมยานยนต์ไทย ศูนย์แห่งนี้จะพร้อมด้วยเครื่องมือ อุปกรณ์ห้องปฏิบัติการ และ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการทดสอบ เพื่อที่จะสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในสาขาการผลิต การทดสอบ และการวิจัยและการพัฒนา

เป้าหมาย สาขาการผลิต เพื่อผลิตผู้ฝึกสอน 1,000 คน และบุคลากร 255,000 คน สาขาการทดสอบคุณภาพ เพื่อผลิตผู้ฝึกสอน 200 คน และบุคลากร 30,000 คน สาขาการวิจัยและพัฒนา เพื่อผลิตผู้ฝึกสอน 100 คน และบุคลากร 15,000 คน หลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาแรงงานฝีมือ และผู้ฝึกอบรม วิศวกรการผลิต และทักษะการเป็นผู้ประกอบการสำหรับผู้บริหารระดับสูง ระบบการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาระบบการฝึกอบรมที่เป็นหนึ่งเดียวสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกาศนียบัตร เพื่อออกประกาศนียบัตรให้แก่ผู้ฝึกสอนหลังจากสำเร็จการฝึกอบรม

ระยะเวลา 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ. 2559

การปฏิบัติ รัฐบาลญี่ปุ่นและอุตสาหกรรมยานยนต์ญี่ปุ่นยินดีที่จะมีความร่วมมือภายใต้โครงการนี้ ตลอดจนการริเริ่มดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 จัดตั้งศูนย์พัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำหรับภาคยานยนต์ในประเทศไทย ซึ่งจะพร้อมด้วยเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ก้าวหน้า และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้งานได้ดี พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ซึ่งรวมความรู้ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ ตลอดจนออกประกาศนียบัตรแก่บุคลากรดังต่อไปนี้ วิศวกรการผลิต แรงงานฝีมือและผู้ฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 2 ส่งผู้เชี่ยวชาญด้านยานยนต์ญี่ปุ่นไปจัดหลักสูตรการฝึกอบรม บนพื้นฐานของหลักสูตรข้างต้น สำหรับบุคลากรที่กล่าวถึงข้างต้น เพื่อถ่ายทอดวิธีการฝึกอบรมทักษะฝีมือ จัดการฝึกอบรม บนพื้นฐานของหลักสูตรการฝึกอบรมที่ก้าวหน้ากว่า ซึ่งรวมความรู้ ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ เพื่อเพิ่มพูนทักษะของวิศวกรการผลิต ผู้ควบคุมงาน แรงงานฝีมือ และผู้ฝึกอบรม จัดการฝึกอบรมแก่ผู้ฝึกอบรมไทยในสถานที่ผลิต หรือสถาบันการฝึกอบรมในญี่ปุ่น เพื่อเสริมให้การฝึกอบรมทักษะฝีมือโดยรวม ขั้นตอนที่ 3 แนะนำหลักสูตรแก่หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ เพื่อความมุ่งหมายที่จะส่งเสริมความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังของอุตสาหกรรมต่อทักษะฝีมือของบุคลากรและหลักสูตร การฝึกอบรมที่จัดหาไว้ในสถาบันการศึกษา อาทิ มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยอาชีวศึกษา

หน่วยงานที่มีส่วนร่วม จุดประสานงานหลักจะได้แก่ กองยานยนต์ กระทรวงเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรม และองค์การการค้าต่างประเทศญี่ปุ่น สำหรับฝ่ายญี่ปุ่น และกระทรวงอุตสาหกรรมและสถาบันยานยนต์สำหรับฝ่ายไทย หน่วยงานอื่น ๆ ที่มี

ส่วนร่วมอาจรวมถึง สมาคมผู้ผลิตยานยนต์ญี่ปุ่น สมาคมอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ญี่ปุ่น สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมอุตสาหกรรมยานยนต์ไทย ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยานยนต์ สถาบันการศึกษา และสมาคมวิศวกรยานยนต์ไทย กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (กระทรวงแรงงาน) กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

แผนการปฏิบัติ รัฐบาลไทยและรัฐบาลญี่ปุ่น โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ของทั้งสองประเทศ จะจัดตั้งกลไกหารือเพื่อพัฒนารายละเอียดเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญที่จะส่ง ค่าใช้จ่ายที่มี และประเด็นอื่น ๆ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติโครงการความร่วมมือ และเพื่อหารือสาขาที่เป็นความสนใจร่วมกันสำหรับความร่วมมือในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อผู้บริหารระดับสูง วิศวกรด้านการทดสอบ วิศวกรด้านการวิจัยและพัฒนา และวิศวกรด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยรัฐบาลทั้งสองรับรองว่าการริเริ่มที่กล่าวถึงข้างต้นจะเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าวต่อไป

4. โครงการความร่วมมือสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (textile and apparels cooperation)

รัฐบาลไทยและรัฐบาลญี่ปุ่นจะสนับสนุนความร่วมมือระหว่างอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของสองประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อไปนี้ (กระทรวงอุตสาหกรรม, สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2553)

1. เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย รวมถึงผลิตภัณฑ์ของผู้ผลิตท้องถิ่นที่ศักยภาพ (อาทิ ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผลิตภัณฑ์โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) และการเติบโตของผู้ผลิตเหล่านี้ในตลาดญี่ปุ่นต่อไป โดยฝ่ายญี่ปุ่นจะจัดหาข้อเสนอแนะต่อไปนี้ให้แก่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย ได้แก่ ตลาดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มญี่ปุ่น และแนวโน้มในภาคการขายปลีก รวมถึงแนวโน้มแฟชั่นและการออกแบบ นอกจากนี้ ฝ่ายญี่ปุ่นจะสนับสนุนอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในการพัฒนาเครือข่ายการขายของตนในตลาดญี่ปุ่นผ่านวิธีการดังต่อไปนี้ คือ แนะนำผู้ซื้อในญี่ปุ่น ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติทางธุรกิจญี่ปุ่น ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบโลจิสติกส์และการส่งสินค้าในญี่ปุ่น เข้าร่วมงานแสดงสินค้า งานแสดงแฟชั่น การพบปะทางธุรกิจในประเทศไทยและ

ญี่ปุ่น รวมถึงฝ่ายญี่ปุ่นจะดำเนินการความพยายามที่จะเชิญผู้ซื้อในญี่ปุ่นเข้าร่วมงานแสดงสินค้าหรือการพบปะทางธุรกิจที่จัดขึ้นในญี่ปุ่นหรือประเทศไทยและจะสนับสนุนคณะวิจัยและสำรวจตลาดของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยที่ไปญี่ปุ่น

2. เพื่อร่วมมือกันในการอำนวยความสะดวกการลงทุนด้านเทคโนโลยีโดยอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มญี่ปุ่นในประเทศไทย โดยรัฐบาลไทยและรัฐบาลญี่ปุ่นจะร่วมมือกันในการอำนวยความสะดวกแก่การลงทุนด้านเทคโนโลยีโดยอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มญี่ปุ่นในประเทศไทย

3. เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งด้านความสามารถทางเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยและญี่ปุ่น เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่กิจกรรมการวิจัยและพัฒนาในประเทศไทย ฝ่ายญี่ปุ่นจะสนับสนุนการดำเนินการเพื่อจัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาของประเทศไทย ซึ่งรวมถึงโรงงานทดลองด้านสิ่งทอ โดยให้คำแนะนำในเรื่องต่อไปนี้อย่างสมเหตุผล ได้แก่ โครงสร้างและบุคลากรสำหรับศูนย์การวิจัยและพัฒนา อุปกรณ์/เครื่องจักรที่จะติดตั้งในศูนย์การวิจัยและพัฒนาดังกล่าว และหัวข้อที่จะศึกษา/วิจัยที่ศูนย์การวิจัยและพัฒนา นอกจากนี้ ฝ่ายญี่ปุ่นจะส่งผู้เชี่ยวชาญไปยังสถาบันสิ่งทอ เพื่อควบคุมดูแลการฝึกอบรมและให้ข้อเสนอแนะต่อไปแก่ฝ่ายไทย เพื่อความมุ่งหมายที่จะพัฒนาทักษะฝีมือที่จำเป็นสำหรับการเพิ่มพูนกิจกรรมการวิจัยและพัฒนา และศักยภาพในการทดสอบ ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ (รวมถึงเทคโนโลยีการทดสอบ) การจัดการด้านการผลิต มาตรฐานคุณภาพสำหรับผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด มาตรฐานคุณภาพเกี่ยวกับวัสดุ การรักษาสีแวดล้อม เทคโนโลยีที่ประหยัดพลังงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การจัดการ โครงสร้างภายใน การจัดการบุคลากร และในกรณีที่อุตสาหกรรมของทั้งสองพบว่ามีความต้องการส่งผู้ชำนาญเฉพาะทาง/ผู้เชี่ยวชาญจากญี่ปุ่นไปยังประเทศไทย เพื่อร่วมการสัมมนา/การฝึกอบรมข้างต้น ญี่ปุ่นจะพยายามอย่างสมเหตุผลที่จะร่วมมือในเรื่องต่าง ๆ อาทิ การคัดเลือกผู้ชำนาญเฉพาะทาง/ผู้เชี่ยวชาญ และยังรวมถึงฝ่ายญี่ปุ่นจะให้ความร่วมมือเมื่อผู้ชำนาญเฉพาะทาง/ผู้เชี่ยวชาญจากอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยไปญี่ปุ่นเพื่อเยี่ยมชมโรงงาน

4. เพื่อพัฒนาการจัดการธุรกิจ รวมถึงโลจิสติกส์ การจัดจำหน่ายสินค้า การจัดการโซ่อุปทาน การออกแบบและการส่งเสริมการขายสินค้า เพื่อความมุ่งหมายที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยระดับรากหญ้า

5. ฝ่ายญี่ปุ่นจะให้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจแก่นักออกแบบแฟชั่นและผ้าฝ้ายของไทย รวมถึงโดยผ่านการจัดการฝึกอบรม และหากจำเป็น ผ่านการส่งผู้ชำนาญเฉพาะทาง/ผู้เชี่ยวชาญจากญี่ปุ่นไปประเทศไทย

6. ทั้งสองฝ่ายจะจัดตั้งการประชุมระดับทำงาน ประกอบด้วยสมาคมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยและญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้องและผู้แทนจากรัฐบาลของทั้งสองประเทศ เพื่อหารือรายละเอียดและแลกเปลี่ยนทัศนะเกี่ยวกับความร่วมมือสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มภายใต้ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น

การยอมรับร่วมกัน (mutual recognition)

ไทยและญี่ปุ่นจะยอมรับให้หน่วยตรวจสอบและรับรองของอีกฝ่าย ตรวจสอบรับรองมาตรฐานบังคับสำหรับผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่จะส่งเข้ามาขายในประเทศตนตามที่กฎหมายตนกำหนด โดย (กระทรวงอุตสาหกรรม, สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2553)

1. ในส่วนของญี่ปุ่น กระทรวงเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรมญี่ปุ่น จะประเมินหน่วยตรวจสอบและรับรองของไทย อาทิ สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และหากพบว่า สามารถตรวจสอบผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ได้ตามมาตรฐานที่กฎหมายญี่ปุ่นกำหนดไว้ ซึ่งมีจำนวน 112 รายการ ก็จะยอมรับผลการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ โดยหน่วยตรวจสอบและรับรองดังกล่าวของไทยตามมาตรฐานของญี่ปุ่น โดยไม่ต้องตรวจที่ญี่ปุ่นอีก ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์เหล่านั้นต้องผลิตในไทยและส่งออกไปขายยังญี่ปุ่นเท่านั้น

2. ในส่วนของไทย สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) จะประเมินหน่วยตรวจสอบและรับรองของญี่ปุ่น และหากพบว่า สามารถตรวจสอบผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ได้ตามมาตรฐานบังคับที่กฎหมายไทยกำหนดไว้ ซึ่งมีจำนวน 19 รายการ ก็จะยอมรับผลการตรวจสอบผลิตภัณฑ์โดยหน่วยตรวจสอบ

และรับรองดังกล่าวของญี่ปุ่น และออกใบอนุญาตให้นำเข้าผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในญี่ปุ่นนั้น มาขายในไทยได้

นอกจากนี้ เพื่อเสริมสร้างความพร้อมให้กับสถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นหน่วยตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของไทยให้สามารถตรวจตามมาตรฐานของ ญี่ปุ่นได้ ญี่ปุ่นได้ตกลงที่จะดำเนินโครงการให้ความร่วมมือในการเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันไฟฟ้าฯ ผ่านทางองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency--JICA) ด้วย

การเปิดเสรีการค้าบริการ

แนวทางการเปิดเสรีการค้าบริการในความตกลงฯ เป็นไปตามแนวทางของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services--GATS) ขององค์การการค้าโลก กล่าวคือ การเปิดเสรีเท่าที่ตกลงกันและระบุไว้ในความตกลงฯ (positive list) ในลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยกำหนดให้มีการทบทวนการเปิดเสรีในภาพรวมและการปฏิเสธรายการให้ประโยชน์กับบริษัทที่มีบุคคลของประเทศที่สามเป็นเจ้าของหรือควบคุมภายใน 5 ปี หลังจากความตกลงมีผลบังคับใช้ ยกเว้น ในภาคบริการค้าส่ง/ค้าปลีก บริการซ่อมบำรุง และบริการให้เช่า ซึ่งจะมีการทบทวนภายใน 3 ปี หลังจากความตกลงฯ มีผลบังคับใช้

เมื่อแบ่งตามรายสาขาบริการ ญี่ปุ่นผูกพันในความตกลงฯ ที่จะเปิดเสรีภาคบริการเพิ่มเติมจากข้อผูกพันกับองค์การการค้าโลกกว่า 65 สาขาย่อย และปรับปรุงข้อผูกพันกับองค์การการค้าโลกเดิมอีกกว่า 70 สาขาย่อย อาทิเช่น บริการโฆษณา บริการ โรงแรม บริการร้านอาหาร บริการทัวร์และนำเที่ยว บริการสปา บริการก่อสร้าง บริการจัดหางาน บริการบันเทิง บริการสอนรำไทย/มวยไทย/ดนตรีไทย/อาหารไทย และ บริการการศึกษา ระดับอุดมศึกษาและการศึกษาผู้ใหญ่ เป็นต้น ในภาพรวมแล้ว การเปิดเสรีภาคบริการของญี่ปุ่นภายใต้ JTEPA เป็นข้อเสนอผูกพันรายสาขาบริการที่ดีที่สุดเท่าที่ญี่ปุ่นเคยทำกับต่างประเทศมา

ขณะที่ไทยผูกพันในความตกลงฯ ในการเปิดเสรีภาคบริการเพิ่มเติมจากข้อผูกพันกับองค์การการค้าโลกกว่า 14 สาขาย่อย โดยมีสาขาเดียวที่ไทยเปิดให้ญี่ปุ่นเป็น

เจ้าของ 100 เปอร์เซ็นต์ได้ คือ บริการการจัดการทั่วไป ส่วนสาขาที่เหลือเป็นไปตาม ลัดส่วนที่กำหนด ตัวอย่างสาขาบริการที่ผูกพันการเปิดเสรีของไทย เช่น บริการที่ปรึกษา ทางการตลาด บริการที่ปรึกษาด้านโลจิสติกส์ บริการ โรงแรมห้าดาว บริการคอมพิวเตอร์ และบริการที่เกี่ยวข้อง และบริการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

การเปิดเสรีการลงทุน

กรอบการเปิดเสรีการลงทุนภายใต้ JTEPA ใช้แนวทาง Positive list โดยจะ ทบทวนข้อผูกพันการเปิดเสรีภายใน 5 ปี หลังจากความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ โดยทั้ง สองฝ่ายสามารถเจรจาแก้ไขข้อผูกพัน (ถอยหลัง) ได้ แต่อาจมีการชดเชยหรือเพิ่มสิทธิ ประโยชน์อื่น ๆ เพื่อให้ประโยชน์ในภาพรวมไม่ด้อยไปกว่าก่อนเจรจาแก้ไขข้อผูกพัน รายสาขาของญี่ปุ่น เช่น อุตสาหกรรมผลิตยา อุตสาหกรรมอวกาศและยานอวกาศ อุตสาหกรรมน้ำมัน อุตสาหกรรมพลังงาน อุตสาหกรรมกระจายเสียง การทำเหมืองแร่ การประมง การเกษตร ป่าไม้ และอุตสาหกรรมพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ขณะที่ไทยผูกพัน การเปิดเสรีการลงทุนภายใต้ความตกลงฯ เฉพาะในภาคการผลิตยนต์โดยให้คนญี่ปุ่น ถือหุ้นได้อย่างน้อยร้อยละ 50 และหุ้นที่เหลือต้องถือโดยผู้ลงทุนไทย

การค้าไร้กระดาษ

ไทยและญี่ปุ่นตกลงกันในการปรับปรุงระบบการค้าระหว่างประเทศ โดยลด ค่าใช้จ่ายและความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนความเห็นและข้อมูล เพื่อสนับสนุนให้เกิด การค้าไร้กระดาษระหว่างกัน ทั้งนี้ ทั้งสองฝ่ายตกลงให้มีการทบทวนแนวทางการจัดตั้ง ระบบการค้าไร้กระดาษโดยเร็วที่สุดภายใน 2 ปีหลังจากความตกลงฯ มีผลบังคับใช้

พิธีการศุลกากร

ไทยและญี่ปุ่นตกลงกันในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ของงาน ศุลกากรและร่วมมือกันเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกัน การผลักดันให้ เกิดความโปร่งใสในการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรและตรวจสอบเพื่อป้องกันการละเมิด

กฎหมาย การส่งเสริมการใช้ระบบศุลกากรที่เรียบง่ายและสอดคล้องกัน รวมทั้งสนับสนุนระบบการค้าไร้กระดาษ

การเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา

ความตกลงฯ ครอบคลุมการให้อนุญาตเข้าเมืองและพำนักอยู่ในประเทศเป็นการชั่วคราวแก่บุคคล 6 ประเภท อันได้แก่ นักธุรกิจที่พำนักในระยะสั้น ผู้โอนย้ายภายในกิจการ นักลงทุน ผู้ให้บริการวิชาชีพ ผู้มีความรู้ในระดับปริญญาตรีหรือมีความเชี่ยวชาญพิเศษ และผู้สอน ในความครอบคลุมทั้ง 6 ประเภทนี้จะอยู่ภายใต้เงื่อนไขตามข้อผูกพันที่ทั้งสองประเทศได้ตกลงกันไว้

การทบทวน

แม้จะมีสินค้าบางรายการถูกตัดออกจากการเจรจาในความตกลง JTEPA แต่ความตกลงนี้ได้มีบทบัญญัติให้ทบทวนในบทที่ 2 เรื่องการค้าสินค้า (ข้อ 26 การทบทวน) ซึ่งเฉพาะเจาะจงกว่าการทบทวนทั่วไปทั้งฉบับ (general review) ในความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจของญี่ปุ่นที่ทำกับประเทศอื่น ๆ ข้อบทการทบทวนในเรื่องการค้าสินค้าใน JTEPA ซึ่งครอบคลุมถึงการทบทวนตารางการลดภาษีศุลกากรและรายการสินค้าที่ถูกตัดออกจากการเจรจา ช่วยรับประกันว่า ในการทบทวนทั่วไปในปีที่ 10 ที่จะเกิดขึ้น จะต้องมีการทบทวนเรื่องการค้าสินค้าด้วย หรือแม้กระทั่งก่อนการทบทวนทั่วไปในปีที่ 10 การทบทวนในเรื่องการค้าสินค้าก็ยังสามารถเกิดขึ้นได้หากทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกันในเรื่องดังกล่าว ซึ่งหมายความว่า สินค้าส่งออกของไทยที่ถูกตัดออกจากการเจรจา อาจมีโอกาสนำกลับมาเจรจาเปิดเสรีได้ในอนาคต

การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมระหว่างประเทศไทย-ญี่ปุ่น

การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมระหว่างประเทศไทย-ญี่ปุ่น มีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

ก่อนมี JTEPA

ในช่วงปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นช่วงก่อนมีความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น ประเทศไทยส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไปยังประเทศญี่ปุ่นมูลค่า 12,148.37 และ 13,722.52 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ ภายหลังมีความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2551 การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทยไปญี่ปุ่นมีมูลค่า 14,349.49 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.57 จากปี พ.ศ. 2550 แต่ในปี พ.ศ. 2552 มีมูลค่า 11,452.33 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงจากปี พ.ศ. 2551 ร้อยละ 20.19 (ดูตาราง 5)

ตาราง 5

มูลค่าและอัตราการขยายตัวของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นปี พ.ศ. 2549-2552

สินค้าอุตสาหกรรม	ปี พ.ศ.			
	2549	2550	2551	2552
มูลค่าการส่งออก (ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	12,148.37	13,722.52	14,349.49	11,452.33
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	8.24	12.96	4.57	-20.19

ที่มา. จาก มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไทยไปยังประเทศญี่ปุ่น, โดย ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2553ง, ค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2553, จาก http://www.ops3.moc.go.th/menucomth/export_re/report.asp

หลังมี JTEPA

เป็นที่น่าสังเกตว่า มูลค่าการส่งออกที่ลดลงในปีที่สองหลังจากมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2552) แม้ว่าหลังจากมีความตกลงฯ ราคานำเข้าจะต่ำลงเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง ทั้งนี้อาจจะอธิบายเหตุผลได้หลายประการ อาทิ ในช่วงปีที่สองหลังมีความตกลง JTEPA เป็นช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจเกือบทุกประเทศได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโลก ทำให้มูลค่าการค้าของโลกลดลง ปัจจัยสำคัญประการต่อมาก็คือ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น (ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership--AJCEP) ที่มีการเริ่มลงนามในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2552 หลังจากมีการลงนามไปเมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2551 สินค้าส่งออกของไทยจะเผชิญการแข่งขันจากสมาชิกอาเซียนในตลาดญี่ปุ่นมากขึ้น เพราะโครงสร้างการส่งออกสินค้าของประเทศอาเซียนมีความคล้ายคลึงกับไทย จะทำให้ทุกประเทศในอาเซียนได้รับสิทธิประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน สินค้าที่ไทยเคยได้เปรียบจาก JTEPA จะมีการแข่งขันรุนแรงขึ้น

โครงสร้างการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไปยังประเทศญี่ปุ่น สินค้าอุตสาหกรรมที่ไทยส่งออก 10 อันดับแรก ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์พลาสติก เครื่องใช้ไฟฟ้า และส่วนประกอบอื่น ๆ เสน่ห์ ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่อง และอันดับที่ 10 ผลิตภัณฑ์ยาง (ดูตาราง 6)

เมื่อพิจารณาในรายกลุ่มอุตสาหกรรมที่ส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นที่สำคัญมีทั้งหมด 17 กลุ่มอุตสาหกรรม เรียงลำดับตามมูลค่าการส่งออกในปี พ.ศ. 2552 ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (2) อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า (3) อุตสาหกรรมยานยนต์ (4) อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก (5) อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (6) อุตสาหกรรมเลนส์ (7) อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม (8) อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า (9) อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล (10) อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง (11) อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง (12) อุตสาหกรรมเม็ดพลาสติก (13) อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ (14) อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ (15) อุตสาหกรรมส่วนประกอบอากาศยานยนต์ (16) อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ และ (17) อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ (ดูตาราง 7 และ 8)

ตาราง 6

สินค้าอุตสาหกรรม 10 อันดับแรกของไทยที่ส่งออกไปประเทศญี่ปุ่น ปี พ.ศ. 2549-2552

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

อันดับที่	สินค้า	ปี พ.ศ.			
		2549	2550	2551	2552
1	เครื่องคอมพิวเตอร์	1,020.25	1,166.56	1,085.11	1,012.98
2	แผงวงจรไฟฟ้า	1,129.52	1,245.55	1,088.09	888.58
3	รถยนต์	666.60	798.68	952.63	555.49
4	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	351.55	410.50	517.85	451.27
5	เครื่องใช้ไฟฟ้าอื่น ๆ	389.04	536.40	573.61	441.28
6	เลนส์	428.41	507.97	525.33	413.06
7	ผลิตภัณฑ์อูมิเนียม	373.07	403.52	457.08	405.52
8	เหล็ก เหล็กกล้า	329.27	408.02	467.49	377.62
9	เครื่องจักรกล	436.65	547.37	515.71	337.51
10	ผลิตภัณฑ์ยาง	268.89	302.46	401.55	317.49
รวม 10 รายการ		5,393.26	6,327.03	6,584.46	5,200.81
อื่น ๆ		10,992.64	11,792.02	13,509.18	10,522.88
รวมทั้งสิ้น		16,385.90	18,119.05	20,093.64	15,723.68

ที่มา. จาก สินค้าอุตสาหกรรม 10 อันดับแรกของไทยที่ส่งออกไปประเทศญี่ปุ่น ปี พ.ศ. 2549-2552, โดย ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2553ฉ, ค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2553, จาก http://www.ops3.moc.go.th/menucomth/export_topn_country/report.asp

ตาราง 7

มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นปี พ.ศ. 2549-2552 จำแนกตาม
กลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญ 17 อุตสาหกรรม (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

อุตสาหกรรม	ปี พ.ศ.			
	2549	2550	2551	2552
อิเล็กทรอนิกส์	3,205.27	3,364.87	3,101.52	2,592.51
เครื่องใช้ไฟฟ้า	2,539.54	2,761.03	2,805.97	2,239.30
ยานยนต์	992.86	1,219.17	1,370.20	767.23
ผลิตภัณฑ์พลาสติก	351.55	410.50	517.85	451.27
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	395.42	381.33	470.36	450.79
เลนซ์	428.41	507.97	525.33	413.06
ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม	373.07	403.52	457.08	405.52
เหล็กและเหล็กกล้า	329.27	408.02	467.49	377.62
เครื่องจักรกล	436.65	547.37	515.71	337.51
ผลิตภัณฑ์ยาง	268.89	302.46	401.55	317.49
เครื่องสำอาง	128.12	177.00	164.92	275.68
เม็ดพลาสติก	212.83	280.21	331.37	274.61
เคมีภัณฑ์	212.95	264.32	310.84	254.70
เฟอร์นิเจอร์	290.32	283.62	252.79	217.63
ส่วนประกอบอากาศยาน	72.05	163.91	125.72	197.70
อัญมณีและเครื่องประดับ	167.41	191.18	222.16	194.97
เครื่องมือแพทย์	107.66	116.61	134.09	160.65

ที่มา. จาก มูลค่าการส่งออกจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญ, โดย ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2553ก, ค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2553, จาก http://www.ops3.moc.go.th/menucomth/export_re/report.asp

ตาราง 8

อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นปี พ.ศ. 2549-2552 จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญ 17 อุตสาหกรรม

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

อุตสาหกรรม	ปี พ.ศ.			
	2549	2550	2551	2552
อิเล็กทรอนิกส์	3.46	4.98	-7.83	-16.41
เครื่องใช้ไฟฟ้า	2.16	8.72	1.63	-20.20
ยานยนต์	29.76	22.79	12.39	-44.01
ผลิตภัณฑ์พลาสติก	15.97	16.77	26.15	-12.86
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	-4.04	-3.56	23.35	-4.16
เลนซ์	21.84	18.57	3.42	-21.37
ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม	30.85	8.16	13.28	-11.28
เหล็กและเหล็กกล้า	13.46	23.92	14.58	-19.22
เครื่องจักรกล	27.18	25.36	-5.78	-34.55
ผลิตภัณฑ์ยาง	18.96	12.49	32.76	-20.93
เครื่องสำอาง	-10.84	38.15	-6.83	67.16
เม็ดพลาสติก	-2.87	31.66	18.26	-17.13
เคมีภัณฑ์	21.25	24.13	17.60	-18.06
เฟอร์นิเจอร์	-5.43	-2.31	-10.87	-13.91
ส่วนประกอบอากาศยาน	30.47	127.51	-23.30	57.25
อัญมณีและเครื่องประดับ	0.88	14.20	16.21	-12.24
เครื่องมือแพทย์	1.56	8.32	14.99	19.81

ที่มา. จาก อัตราการเปลี่ยนแปลงจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญ, โดย ศูนย์-เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2553ช, ค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2553, จาก http://www.ops3.moc.go.th/menucomth/export_re/report.asp

ในการศึกษาการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไปยังประเทศญี่ปุ่นเป็นรายกลุ่ม อุตสาหกรรม ในช่วงหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551-2552) จะทำการวิเคราะห์เฉพาะ ข้อมูลในปี พ.ศ. 2551 เนื่องจากในปี พ.ศ. 2552 เป็นช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจเกือบทุกประเทศ ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโลก ทำให้มูลค่าการค้าของโลกลดลง

อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็น 2 กลุ่มอุตสาหกรรมที่ส่งออกไปญี่ปุ่นมากที่สุด โดยมีสัดส่วนรวมประมาณร้อยละ 30 ของการส่งออกไปญี่ปุ่นทั้งหมด ภายหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551) มูลค่าการส่งออกอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์หดตัว ร้อยละ 7.83 จากที่ช่วงก่อนมีความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 อัตรา การเปลี่ยนแปลงขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 3.46 และ 4.98 ตามลำดับ ส่วนมูลค่าการส่งออก อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าขยายตัวร้อยละ 1.63 จากที่ช่วงก่อนมีความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 อัตราการเปลี่ยนแปลงขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 2.16 และ 8.72 ตามลำดับ

อุตสาหกรรมยานยนต์ ภายหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551) มูลค่าการส่งออก ขยายตัวร้อยละ 12.39 จากที่ช่วงก่อนมีความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 อัตราการเปลี่ยนแปลงขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 29.76 และ 22.79 ตามลำดับ

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก ภายหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551) มูลค่า การส่งออกขยายตัวร้อยละ 26.15 โดยอัตราการขยายตัวเร่งขึ้นจากช่วงก่อนมีความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 ที่มีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 15.97 และ 16.77 ตามลำดับ

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ภายหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551) มูลค่า การส่งออกขยายตัวร้อยละ 23.35 จากที่ช่วงก่อนมีความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 อัตราการเปลี่ยนแปลงหดตัวทั้ง 2 ปีอยู่ที่ร้อยละ 4.04 และ 3.56 ตามลำดับ

อุตสาหกรรมเลนส์ ภายหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551) มูลค่าการส่งออกขยายตัว ร้อยละ 3.42 จากที่ช่วงก่อนมีความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 อัตราการ- เปลี่ยนแปลงขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 21.84 และ 18.57 ตามลำดับ

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม ภายหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551) มูลค่าการส่งออกขยายตัวร้อยละ 13.28 จากที่ช่วงก่อนมีความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 อัตราการเปลี่ยนแปลงขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 30.85 และ 8.16 ตามลำดับ

อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า ภายหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551) มูลค่าการส่งออกขยายตัวร้อยละ 14.58 จากที่ช่วงก่อนมีความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 อัตราการเปลี่ยนแปลงขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 13.46 และ 23.92 ตามลำดับ

อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล ภายหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551) มูลค่าการส่งออกหดตัวร้อยละ 5.78 จากที่ช่วงก่อนมีความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 อัตราการเปลี่ยนแปลงขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 27.18 และ 25.36 ตามลำดับ

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง ภายหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551) มูลค่าการส่งออกขยายตัวสูงถึงร้อยละ 32.16 จากที่ช่วงก่อนมีความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 อัตราการเปลี่ยนแปลงขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 18.96 และ 12.49 ตามลำดับ

อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง ภายหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551) มูลค่าการส่งออกหดตัวร้อยละ 6.83 จากที่ช่วงก่อนมีความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 อัตราการเปลี่ยนแปลงหดตัวร้อยละ 10.84 และขยายตัวร้อยละ 38.15 ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง เป็น 1 ใน 2 อุตสาหกรรมจาก 17 กลุ่มอุตสาหกรรม ที่ในปี พ.ศ. 2552 อัตราการเปลี่ยนแปลงมีการขยายตัว และมีขยายตัวสูงถึงร้อยละ 67.16

อุตสาหกรรมเม็ดพลาสติก ภายหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551) มูลค่าการส่งออกขยายตัวร้อยละ 18.26 จากที่ช่วงก่อนมีความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 อัตราการเปลี่ยนแปลงหดตัวร้อยละ 2.87 และขยายตัวร้อยละ 31.66 ตามลำดับ

อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ ภายหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551) มูลค่าการส่งออกหดตัวต่อเนื่องร้อยละ 10.87 จากที่ช่วงก่อนมีความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 อัตราการเปลี่ยนแปลงหดตัวทั้ง 2 ปีอยู่ที่ร้อยละ 5.43 และร้อยละ 2.31 ตามลำดับ

อุตสาหกรรมส่วนประกอบอากาศยาน ภายหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551) มูลค่าการส่งออกหดตัวร้อยละ 23.30 จากที่ช่วงก่อนมีความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 อัตราการเปลี่ยนแปลงขยายตัวร้อยละ 30.47 และ 127.51 ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมส่วนประกอบอากาศยาน เป็น 1 ใน 2 อุตสาหกรรม (อุตสาหกรรม

เครื่องสำอาง และอุตสาหกรรมส่วนประกอบอากาศยาน) จาก 17 กลุ่มอุตสาหกรรม
ในปี พ.ศ. 2552 อัตราการเปลี่ยนแปลงมีการขยายตัว และมีขยายตัวสูงถึงร้อยละ 57.25

อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ภายหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551)
มูลค่าการส่งออกขยายตัวร้อยละ 16.21 โดยอัตราการขยายตัวเร่งขึ้นจากช่วงก่อนมี
ความตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 ที่มีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 0.88
และ 14.20 ตามลำดับ

อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ ภายหลังมีความตกลงฯ (พ.ศ. 2551) มูลค่า
การส่งออกขยายตัวร้อยละ 14.99 โดยอัตราการขยายตัวเร่งขึ้นจากช่วงก่อนมีความตกลงฯ
ในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 ที่มีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 1.56 และ 8.32
ตามลำดับ